

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEI

○●○●○●○●○●○●○●○●○

Nro 31.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
17-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' Békességre

nezve, miért nem lehet még most is vagy *pro* vagy *contra*, egész bizonyossággal meghatározni valamit? kiki meg-ítélheti magától is, ha e' 3 tárgyra függeszti figyelmetességét, úgy mint:

- 1.) A' Békesség-alku' körülállásaira.
- 2.) A' mostani Fr. Elöljárók magok viselésére.
- 3.) A' hadi-készületekre.

H h

A' mi illeti az 1-ső tárgyat, bizonyos: hogy még *Udinéban* foly a' Békességalku, és hogy a' Ts. K. Felség' részéről alku-
dozó Követek, Gróf *Cobenzel*'s Marké-
ze *Galló* gazdagon is meg-vendégelték
ott *Bonapartét* Feleségestől és a' Fr. Ge-
nerálstabnak nagy részével együtt, Octób.
3-dik és 4-dik napjain, mely napok köz-
zül az utól említett nap, neve napja volt
Tsáfzár Ő Felségének. Kurír is érkezett
Udinéből Bétsbe negyed nappal ez előtt. —
Belgiomnak *Lille* (németül *Ryssel*) nevű
Városából vízfzát tért ugyan az Anglia' ré-
széről ott múlatott Követe a' Békességnek
Lord *Malmesbury*, de a' Frantzia Köve-
tek ott maradtak, 's Lord *Malmesbury* is
meg-tartotta ott a' volt szállását, el távo-
zása után 14 napokig.

A' mostani Fr. Előljáróknak magok
alkalmaztatása igen különös. Minekután-
na *Leobenben* meg-állítódtak a' Békesség-
kötésnek fundamentomos Tzikkelyei: *Fal-*
ckenstein nevű Grófság, mely a' Rajna'
bal partján fekszik, és a' Ts. K. Felség-
hez tartozik, fel-kezdett szabadúlni a' Fr.
szorongatás alól; de már most, mind kö-
zönséges, mind magános Tudósítások sze-
rént, ismét adóztatni kezdték azt, a'
4-dik Septembertől fogva való Hatalmas-
sai Frantzia - Országának. — — Az emlí-
tett Tzikkelyekben, kétség kívül meg-
határozottatott, a' Német-Birodalom' in-

tegritása (maga egész épségében való megmaradása) is: és mi módon lehet ezzel meg egyeztetni a' *Cisrhénana Respublikának* erőszakos fundálását? melyről egymást erik a' sok panaszkolkodó Tudósítók. Itt mi most csak két Kolóniai Levél közlünk a' Bétsi Udvari Újságból. Egy-egyik Levél, Sept. 28-dikán költ; 's eze- ket foglalja magában: „A' Fr. Újlesztendő' kezdete nagy pompával inneplődött itten Sept. 22 dikén. A' Polgárok is megparantsoltatott, hogy világosítsák ki Házaikat: de Ők tsendesen ki mentették magokat a' parantsolat alól. Más nap reggel öfzszegyültek a' Tzéh mesterek, és a' Frantzia módi Tanátshoz (Municipálitáshoz) egy Írást küldöttek, melynek értelme ide ment ki: „Értésekre esvén nékiek, hogy a' mai Innep, a' Polgárság' nevében fogna tartatni: jelentik, hogy Ők ezen Innepről, és az Ő Polgártársaik is semmit se' tudnak; sőt protestálnak minden revolúciónális intézetek ellen, 's kívánják ezenn protestátziójokat, a' Jegyző-könyvbe be-téttetni. Ezenn Írást nem csak vizsza-küldötte a' Municipálitás a' Tzéh Mestereknek; hanem keményen is reájok parantsolt, hogy mászszor hír nélkül öfzszé ne merjenek gyűlni. — — A' 29-dik Septemberi Levélnek értelme ez: „Félő, hogy az új Fr. esztendő új adó-kívánással fog kezdődni, ámbár még az

előbbeni adó se' fizetődött le egészszenn. Az újjítások, egész folyamatjokban vagnak; A' mi Magistrátusunk, 3 Törvényadókból; 3 Kereskedőköl; és 3 Mesteremberekből; egy Kommissziót nevezett ki a' Törvényzékek' meg-jobbítása' módjának ki-dolgozása végett. Ezentúl tsak Békélltető-Bírák lesznek itt, a' mint halljuk, kik elől a' nevezett Kommisszióra lehet apellálni az ügyeket. E' folyó Hónapnak 27-dikén meg-hirdettetett, hogy ezentúl közönségesen fogja tartani a' Magistrátus a' maga Üléseit; melyekre mindenkor 54 Polgárok bortsáttatnak bé, de tsak úgy; ha a' Secretárius alól-írásával jegyes tzedulákat mutathatnak. A' Municipálitának minden Ember bé-adhatja a' maga gondolatit írásbann: de a' Prezidensnek nem kell egyéb titulust adni ennél: Polgár-Elölülő! 's egyéb Komplimentom meg nem engedetik ezen kívül: Köszöntést és tífzteletet! — Mántua Vára; 's Velentzei Isztria, Dalmátzia, és Albánia eránt való maga ki nyilatkoztatását *Bonaparténak*; olvassuk közönséges Levelekből is: de még is kétségesnek tartjuk azt. — A' Rajna bal meljékéin *Dürkheim*, *Lautern*, *Zweybrücken* 's a' t. felé, nem erőztették már a' Fr. Komendánsok Sept. 26-dikán, az insenső vidékekről a' postákat. Ily környülállásokban a' Ts. K. Komendáns se' engedte meg többé Frankfurtban, hogy ott ma-

radhassanak Fr. Tisztek éjtzakára; nap-
 pal ugyan bé-botsáttattak vala még, de
 azonnal Ordonántzokat kaptak melléjek,
 a' kik mindenütt nyomokban vóltak. —
 A' Móguntziai vidékekre való szállítását
 a' gabonának 's mindennemű más eleség-
 nek is meg-tiltották a' Fr. ák September
 utolsó napján, még pedig oly kemény fe-
 nyegetés mellett, hogy meg-kapattatvann
 az efféle szállítmányok, a' Fr. Respublika'
 számára confiscáltak; a' mellettek talál-
 tatandó Személyjek pedig, mint ellenségei
 a' Fr. Respublikának, nyomban agyon fog-
 nak lövettetni.

A' hadi-készületeket, a' mi nézi, szüksé-
 gesekké tette azokat mi reánk nézve, még
 a' Békesség' fundamentomos tikkelyeinek
 meg-állíttatása után is, a' Frantzia vál-
 tozóság: a' valósággal meg-történt 4-dik
 Septemperi változástól fogva pedig még
 nagyobb folyamatban vagnak azok. Már
 most a' Rajna mellől, nem tsak *Ulmáról*
 írják, hogy ott minduntalan tételnek az
 erősebbítések; hanem a' *Moguntziai Sza-
 pör-Katonák* is parantsolatot vettek Sept.
 28-dikán, hogy az oda való egész Vár-
 Kerületét szorgalmasan vizsgálják meg;
 's ha a' palánk-kerítésben is valami igazí-
 tani valót találnak: tüstént igazítsák meg.
 Az ágyúknak egész készségben való tartá-
 sa eránt is ki-adattak a' rendelések. — A'

Fr. áknál, mind fegyverfogásra kényszerítettnek a' 18 és 30 éltendősek között való Ifjak; és a' déli Osztályjaiból a' Respublikának, Olasz-Országba küldetnek; egyéb Osztályokból (Departmanokból) pedig, a' Német-Országi Sereghez, melyhez, Oct. 2-dikán indult el maga az újj Fővezér is *Augerau*, *Méhée* Polgárral együtt, a' ki Generális-Secretáriusul adatott melléje. Az említett kényszerítés, ki terjed Belgiumra is. Batáviából is, az ott tartózkodott Fr. Katonaságnak nagy része a' Német Országi Fr. Sereghez indult; Generális *Beurnonville* kormányozása alatt.

A' *Cisalpin*a Respublika, vólta-képpen maga zsóldjába felvette már a' *Dombrowszky* Generális' vezérlése alatt levő Lengyel Korpust, mely, tíz ezer főből áll. A' Tisztjeire nézve ezen Korpusnak, azt végezte *Bonaparte*, hogy egy negyed részek, Frantziákból álljon; más Sereg-osztályai-ban pedig a' nevezett Közönséges-Társaságnak, egy harmad rész fog Fr. ákból állani, *Bonaparténak* mindenható tetszése szerént.

Velentzéből Oct. 4-dikénn: — „A' mi Hajósseregünk, 13 lineai, 's egynehány kisebb hadi hajókból áll, melyekhez egy Frantzia Hajósseregosztály is várattatik *Tulon* alól. — Az ide való Municipális, el

kívánta minden tehetős Lakosok' jövedelméből azt a' részt, mely, meghaladja az öt ezer Velentzei aranyat, 's azon el kívántt summákból fundust csinált, az olyatén Ex-pátriciusok pensiónálására, kik a' Revolútzio által, jövedelem nélkül maradtak. Tsak magok az ilyen Ex-pátriciusok kapnak azonban pensiókat: de a' Maradékjaik nem.

A' Fr. Nemzethez intézett 22-dik Septemberi Hirdetményben nem tette ki a' Direktórium világosan a' *Lillei* Békességalku' félbeszakadásának okát; hanem későbbenn, közönségessé tétette azon Végzését, melyben, az említett alkura küldött új Követjeinek eleikbe adta mi tévők légyenek? A' Végzés' értelme ez: „A' Végrehajtó - Kormányfő végzezi, hogy *Treillard* és *Bonnier* Polgárok, kikre vagy on bízva a' Békességről való alkudozás Angliával, az első Conferentziában, melyet fognak tartani az Angliai Király teljes hatalmú Ministerével, adjanak általa néki egy Írást, mely által azt kell meg tudni ezen Ministertől, ha vagy on e' elégséges hatalma, visszsa adni a' Fr. Respublikának és ezenn Respublika' Szövetségeseinek mind azokat a' Birtokokat, melyek a' had' kezdetétől fogva jutottak az Anglusok' kezébe. A' (Frantzia) Plenipotentiáriusok, az nap kívánjanak tőle

feleletet. A' Végrehajtó Kormányfő végzi továbbá, hogy ha Lord *Malmesbury*-nak, a' maga ki-nyilatkoztatása szerént, nintsen szükséges hatalma ezen fundamentos tikkelynek meg-állítására, melyet, el múlhatatlanúl meg-kívántatóvá tesznek a' Respublikát kötelező Törvények és Szövetségek; vagy ha a' ki-szabott idő alatt nem válaszol: tehát 24 óra alatt forduljon vissza a' maga Udvarához, 's kérjen magának elégséges hatalmat." — Ezen Végzés Sept. 11 dikén költ, 's alája vólta írva: *Lareveillere-Lepaux*, mint Elöl-ülője a' Direktóriumnak; és *Lagarde*, Generális Secretárius.

Az Angliai Ministériom, *Vick* nevű Kabinét-Kurírt indított Sept. 24-dikén Londonból Lille-be, 's meg-paranztolta néki, hogy ha Lilleben nem kapja a' Fr. Deputátusokat: Párisba is utánnok menjen, a' kezébe adott Írásokkal.

Frantzia-Országnek déli részeiben, némely Tudósítások szerént, melyeket a' Bétsi Udv. Újság is közölt, széljel veretett egy zenebonás tsoport, 's a' Vezérjei St. Cristol és Besignan el fogattak: más újabb Tudósítások ellenben, az Orangei vidékeken írták, hogy vezérlett még St. Cristol egy rakás fegyveres népet.

(Magyar Ország)

■ A' Bihar Vármegyei fel-keltt Neme-

sek? Seregéhez fel-érkezett már a¹ Tartalék - Osztály (Rezerva-Divisió) is, mely, háromszáz Személyekből áll. Fel-érkezett Fő-Strázsamester Dobozy Lajos Úr is, a¹ ki betegsége miatt kénytelenített volt hátra maradni.

Pozsonból Oct. 4-dikénn: — „Ezen Királyi Városhoz közel szállásoló T. N. Szabolts Vármegye Insurgens Vitézlő Serege, valamint eddig is a¹ Felséges Király eránt való hívségét szívében viselni főbb kötelességének, és gyönyörűségének tartotta, úgy mai napon, úgymint Felséges Királyunk¹ neve napján, azon szívbéli hívségét 's tiszteletét repeső indulattal ki nyilatkoztatta; a¹ midőn reggeli 8 órakor az egész Nemes Sereg, Püspöki nevű Mező-Város mellett egész Katonai készülettel öfzfje jövéen, előfzför ugyan a¹ Felséges Király¹ neve napja tiszteletére az egész Nemes Sereg által három Salve lövette-tett, annakutánna pedig Karé formáltatván, a¹ Vitézek lovaikról le szállottak, és a¹ Nemes Sereg¹ Református Kaplányja, ott helyben egy rövid, de valóban fontos Orátzióval emlékeztette a¹ Vitézlő Sereget a¹ Felséges Fejedelemhez tartozott hívségre, és a¹ hívségben való álhatatosságra. Továbbá a¹ Fels. Király¹ hofszú életéért, boldog uralkodásáért, 's ezen mostani háborúnak szerentsés ki-meneteléért,

a' vitézlő Sereggel egy hathatós Könyörgést mondott. Minekutánna pedig T. Káplán Úr a' maga kötelességét el végezte volna, fel olvastatta Mgos Ezredes Kapitány Báró *Vay* Miklós Úr, Nagy méltóságú B. *Splényi* Gábor Fő-Ispány, és Districtuális G. Ö Exc. jának hozzája botsátott két rendbéli Leveleit, melyekben ki jelenti Ö Exc. ja, a' Vitézlő Sereg' eddig folytatott jó maga-viseletéből származott nagy örömét, egyfzer'smind ajánlja a' Vitézeknek, hogy el kezdett jó magok viseletekben, 's igaz nemesi Virtusaikbann, mind végig meg-maradjanak, és inkább inkább öregbedjenek. Továbbá Mgos Báró *Vay* Miklós Ezredes Kapitány Úr, érzékeny ki-fejezésekkel serkentette a' Kórmannya alatt lévő Vitézeket arra, hogy szüntelen előttök tartván a' Felséges Király, 's Édes Hazánkhoz való hívséget, úgy folytassák további lépéseiket, és magok viseleteiket, hogy mind a' Tek. Nemes Vármegye' tisztségét nevelhessék, mind a' magok betsületét meg-örökíthessék, ne varjanak hímet az alaton dolgokra ki-rúgó egy vagy más Hazafi Társoknak tselekedeteikből, hanem állhatatosan, és híven vigyék véghez Nemesi Jussaikkal együtt járó törvényes kötelességeiket, hogy így valamelyik rendetlen maga viseletü Hazafi egy vagy más illetlen tse-

lekedete által ne talán a' Nemzet' betsületin valamely tsorbát ejtene, azt a' többség-jó maga viselete ki-pótolja, és helyre hozhassa. "

, Ez így lévén, és az egész Nemes Sereg' szíve igaz Hazafiúi indulattal bé tévén, a' Mezőről Katonai rendel el oízlottak; annakutánna a' Tisztek, és számos Vitezek a' Püspöki Catholicum Templomba bé-men-ek, és a' Nemes Sereg Catholicus Káplánnya által a' Fels. Kiraly' hofzszú életéért itt is áhítatosság tartatott. "

Nevei a' Tek. Ns Szabolts Vármegyei Vitézlő Sereg' Stabáris és Fő-Tisztjeinek:

Ezredes Kapitány, Báró Vajai Vay Miklós.

Vice Ezredes Kapitány, Vajai Ibrányi Miklós.

Fő-Strázsa-mester, Bessenyei Besse-nyey Sándor.

Káplányok: Péter Székely Felix; Tiszt. Szatthmáry Dániel.

Auditor: Fulószendi Fuló Mihály.

Perceptor: Szunyoghi Szunyoghy De-meter.

Kommiszfzárius: Désy György.

Százados Kapitányok: Sasótzky Fe-rentz, Pankotai Jósa Károly, Gróf Des-seöff József, Szólnoki Jarmy Ábrahám, Csoma László, Vinkler János.

Fő-Hadnagyok: Pazonyi Elek Sala-mon, Molnár Antal, Farkas László, Eröss

György, Gentsi Gentsy Sámuel, Vállyi László, Szeremley Károly.

All Hadnagyok: Czóbl László, Szi-
lez István Sereg Adjutáns, Hunyady Sá-
muel, Jákey István, Balogh Miklós, Kál-
lai Kállay Imre, Nemes Ferentz, Csuhá
Tamás.

Zászlótartók: Désy János, Kereky Fe-
rentz, Kvállek Simeon.

Azonn Ifjú Magyar Utazók, kiknek
Aradi Levelét közlöttük a' minap: Kolos-
várról is botsátottak hozzánk egy betses
Tudósítást, mely Oct. 4-dikén költ, 's így
következik:

„*Dobránál* bé-jutván Erdélybe, meg-
fordúltunk *Kolosvárig*; (a' Szász földről
nem is szóllunk) *Dévánn*; *Károlyvárt*;
Enyeden, *Maros-Vásárhelyen*; 's *Tör-*
dánn, mely Városoknak Lakosai is elegye-
sek más Nemzetekkel: más Helységekben
pedig közönségessen Nem-Magyar Lako-
sokra találtunk. Az Uraságokat jó szívű
derék Magyaroknak tapasztaltuk: a' Tudó-
sok is a' leg-nagyobb betsülést érdemlik.
— Erdély, sok ritkaságok' Hazája: hát ha
még sokat ki nem hordtak volna belőle!
's némely helyeken jobban betsülnék. Lát-
tunk ugyan is sok kő-oszlopokat széljel he-
verni, melyeken a' leg-szebb felül-írások
olvastatnak. — Báró *Brückenthal* Sámuel;
az *Enyedi Collégium*; 's *Kolosvárt Szatha*

mári Páp Mihály Úr' pénz- és egyéb tárgyak-béli gyűjteményeik nevezetesen. Két híres Poétákkal (Versszerzőkkel vagy Költőkkel) is meg-esmérkedtünk Erdélyben, úgymint: Tordán, *Gyöngyösi* Jánossal, és Kolosvárt, *Mólnár* Borbálával; a' ki egy új, még kéz-írásbann lévő költeményes munkájával ajándékozott meg bennünket. — A' Magyar-Országi Vármegyék' Mappáit örömmel fogadják 's becsülik az Erdélyi Hazafiak, belső megindulással olvassák ezen Alól írást is: *Méltóságos Gróf Festetics György Ő Nagyságának, hazafiúi igyekezetjek' hathatós Előmozdítójának ajánlják Görög és Kerekess; mely alólírással ékeskedik még eddig, legnagyobb része a' ki-jött Mappáknak. A' Gazdaság tökéletesítésére tzelozó igyekezetei is anynyira esmeretesek itt a' Gróf Úrnak; hogy már sok Uraságok meghatározták magokbann el küldeni hafznos tapasztalás végett Keszthelyre Fiaikat. — Erdélynek boldogabb esztendeje vólt az idén, mint Magyar-Országnak: mert anynyi gabonája, szénája, 's bora termett; hogy Szomszédjainak is szolgálhat belőle. — Tegnap estve, ki-vólt világosítva a' Felség' tisztességére *Kolosvár* Városa, és ma, úgymint *Ferentz* napjann, ájtatosság tartatik, a' Fő Templomban, a' hol Erdélyi Püspök Gróf *Battyányi Ő* Erce, ja*

maga szolgáltatta a' Sz. Misét. — Erdélyi útazásunk közben megtörtént, hogy ökröket fogtak Kotsinkba. Ma kiindultunk Kolosvárból, 's Nagy-Károlynak; Nagyváradnak; és Debretzennek veszfzük útunkat. “

Béts.

A' Római Udvar' Követje, *Apameai* Érsek Márkéze Ruffó Lajos Ö Excellentziaja viszfza érkezett már ide Magyar Országai útazásából, melyről minthogy több rendbéi Tudósításokat vettünk: imé közöljük a' summájokat: „Pozsonból Nagy-Szombat felé vette útját a' Nuncius, a' hol igen nagy pompával fogadtattott. Onnét, Bars-Vármegyében fekvő *Aranyos Marót* Mező-Városába ment, melyben szokott a' Bétsi Érsek *Migazzi* Cárinalis, mint tulajdonában, nyári napokon mulatni. *Vátzra* érkezvén, M. *Zerdahelyi* Püspökhöz szállott, 's egy napi mulatása közben meg-nézegetett ott minden nevezetésegeket. *Budára*, Sept. 28-dikán ért, 's M. *Konde* Püspöknél, a' hol vólt szállasa, mind a' Papi mind a' Politikus mind a' Katonai nevezetesebb Méltóságok ált. l. meg tífzteltetett. Ebed alatt, az említett Méltóságok, 's a' hivatalos Dámák egyedül tsak Olasz nyelven beszéllettek a' Nuncius kedvéért. Más nap reggel Sz. Misét szolgál-

tatott ezenn tiszteletre 's szeretetre méltó
 Pap Úr, a' Budai Varbéli Parochiális Szent-
 egyházban; más Misét pedig, mely, Sz.
 Istvan keze' Oltaránál szolgáltatódott, nagy
 buzgósággal halgatott. Azután a' Kirá-
 lyi palotát, és a' Tsillag-néző tornyot szem-
 lélte meg; ebéd után pedig a' Pesti Uni-
 versitásbéli épületeknek, és Báró *Orczy*
László Ő Exc. ja' híres kertjének meg-
 mutogatásával muláttatta nagy Vendégjét
M. Konde Püspök Úr. Sept. 30-dikán],
 el utazott Budáról a' Márkéze, Esztergom
 felé, a' honnét Pápára, onnét pedig Szom-
 bathelyre ment, Püspök Szili Ő Exc. já-
 hoz, kinek Társaságában el fordúlt N.
Czenkre, Gróf Széchényi Ferentz Ő Exc. ja'
 lakó-helyére. Onnét *Kis-Martomba* in-
 dult, hogy meg látogassa Eszterházy Mik-
 lós Ő Hertzegségét. A' Hertzeg más nap
 ezen tisztelt Vendégjét Eszterháza' néze-
 sére küldötte a' maga lovain. Harmad-
 napra visszafert Kis Martomba, ugyan tsak
 a' Hertzeg' lovainn; 's ott is meg-nézeget-
 vénn mindeneket; különös meg-elégedé-
 sét nyilatkoztatta.

Tsch-Országgra; Aufztriára; és Gallí-
 zsiára nézve, nem lesz itt ezentúl külö-
 nös Fő-Törvénytörvény, mely eddig Oberste
 Justitz-Stelle nevezet alatt vólt esmértes;
 hanem egyesítette azt Ő Felsége, a' Di-
 rektóriumnak azon részével, melyre a' po-

litikumoknak kormányozását bízta, 's a Direktórium nevet továbbra is megfogja tartani ez a politikumokra 's justitiáléokra ügyelendő Dikasztériom.

Az említett Néhai Fő Törvénytörvényszék Elölhölőjét, Gróf *Clóry* Ő Exe. jái, kinek érdemei különösen esmeretesek Erdélyben is, méltóztatott Fels. Urunk Status-Ministerré nevezni.

Egy *Quaker* jelent meg a' minap a' Fr. Törvényhozó öregebbik Tanáts' palotájában Néző-karban, 's a' magá hitéhez alkalmaztatván magát, nem vette le a' kalapját: de a' Gyűlésnek *Rousseau* nevű Tagja, oly hathatós észre-vételeit terjesztette ezen tárgyra nézve a' Gyűlés' eleibe, hogy el kellett menni a' Quackernek. Azt mondotta *Rúszszó*; hogy a' vélekedésbeli szabadságát meg kell ugyan hagyni kinek kinek; de azonban szükség kötelezni minden Embert, hogy magát a' közönséges rendtartáshoz alkalmaztassa. Ha ma egy Quacker ül itt, holnap húszann lesznek a' fel-tett kalaposok, oly állítás mellett; hogy ők Quackerék. Ám kövesse a' Quacker a' maga tudományát: de kerülje el hát az olyan helyeket, melyeknek rendtartása ellenkezik az ő tudományával; vagy ha jelen kíván lenni: szabja magát a' Törvényekhez.